

(zgornje tri fotografije) Zahtevna gradnja cevododa Brest–Ljubljana po barjanskih tleh. Cevovod je strateško izjemno pomemben za varno oskrbo Ljubljane s pitno vodo. Gradnja bomo zaradi pomanjkanja sredstev ustavili! (spodnje tri fotografije) Gradnja skozi naselja in mimo vaših hiš so moteče, toda ko se končajo, imate nove cevodove in ponavadi tudi novo asfaltirano cesto. V prihodnje bo teh motenj vse manj, saj ne bo denarja.

ZA KAJ PA BI PORABILI DENAR, ČE BI BILE CENE VIŠJE?

Naš odgovor je jasen in nedvoumen: za naložbe v zamenjave in posodobitve najslabših delov že obstoječih komunalnih sistemov ter za nujne širitve, to je povečanje zmogljivosti oskrbnih sistemov.

Višje cene komunalnih storitev bi povečale prihodke obeh dejavnosti podjetja. Z dohodkovnega vidika bi višje cene omogočile zmanjšanje oziroma odpravo izgub iz poslovanja, z vidika ohranjanja vrednosti obstoječih komunalnih sistemov pa bi se postopoma zmanjšalo njihovo že doseženo razvrednotenje.

V naših dejavnostih, za katere so značilni zelo veliki stalni stroški, se vsako povečanje prihodkov neposredno prelije v povečanje zagotovljenega obsega denarja za naložbe v obnove, zamenjave in posodobitve

obstoječe komunalne infrastrukture. Ob tem pa je nujno na nekaterih delih oskrbnih območij precej denarja nameniti tudi za razvoj dejavnosti, saj se pogoji izvajanja stalne in ustrezno kakovostne oskrbe spreminjajo, kot se spreminjajo tudi razmere in potrebe uporabnikov naših storitev.

NEKATERI POMEMBNEJŠI PROJEKTI

Ker so nam kot izvajalcem dejavnosti tako imenovane šibke točke v procesih oskrbe zelo dobro znane, si nenehno prizadevamo povečati namenska finančna sredstva za vlaganja v sisteme, ki bi omogočili odpravo številnih okvar, pomanjkljivosti oziroma nedopustnih stanj na infrastrukturnih vodovodnih in kanalizacijskih sistemih (ti povečujejo stroške vzdrževanja) ter izboljšanje kakovosti storitev dobave pitne vode pa tudi odvajanja in čiščenja odpadne vode (v teh dveh dejavnostih so zaostanki v razvoju dejavnosti veliko večji, čeprav so uporabniki načeloma prednostno naklonjeni izboljšanjem stanj v dejavnosti oskrbe z vodo).

Dodatna investicijska sredstva bi bila prednostno namenjena izvedbi teh najnujnejših nalog, čeprav je v dolgi vrsti nerazrešenih problemov v oskrbi težko izločiti samo nekatere:

- ureditvi oskrbe z vodo na območjih Vrhovcev in Rudnika (Vintrca),
- popolni obnovi vodovodnega omrežja v Štepanjskem naselju,
- zagotovitvi odvajanja in čiščenja odpadne vode za območje naselij Bizovik, Zadvor in Sostro,
- odpravo problemov pri odvajanju odpadne vode na območju Broda,
- ureditev zadrževalnih bazenov na komunalnih zbiralnikih zaradi preprečitve izliva odpadne vode v Ljubljano ob večjih padavinah.

Kdo je kriv za inflacijo? Cene vode in kanalščine gotovo ne!

CENE VODE, KANALŠČINE, RAST INFLACIJE, STRUKTURA SKUPNIH STROŠKOV, RAST STROŠKOV, PRIHODKI V GOSPODINJSTVU IN GOSPODARSTVU

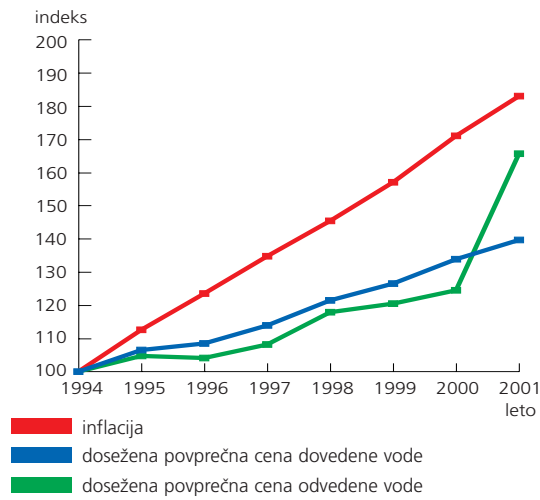
CENOVNA POLITIKA

Naše občanke in naši občani zahtevajo urejanje komunalne problematike, zahtevajo nove vodovode, novo kanalizacijo, nove čistilne naprave ... Zahtevajo torej urejeno in čisto okolje, to pa je navsezadnje eden izmed temeljnih kazalcev razvitosti in okoljevarstvene naravnosti države. Občanke in občani se zavedajo, da so za urejanje komunalne infrastrukture potrebna ustrezna finančna sredstva. Toda ali se tega zaveda tudi vlada? • Zgrešena cenovna politika vlade do komunalnih storitev traja že vse od leta 1992 in letos lahko torej "praznujemo" deseto obletnico vladnega rušenja razvoja komunalnih sistemov. Od vlade bi pričakovali, da bi s ključnimi sistemskimi rešitvami zagotavljala razmere za boljšo in racionalnejšo organiziranost komunale v celotni Sloveniji, ne pa, da z ukrepi zamrzovanja cen, ki sodijo v ropotarnice ekonomske zgodovine, zavira razvoj komunalne infrastrukture in s tem višjih okoljskih standardov. Ljubljana je v tem pogledu še posebej v neugodnem položaju, saj sodijo naše cene v tako imenovano inflacijsko košarico. Župani manjših občin pa se kot odgovor na to zatekajo pod okrilje tujih podjetij, ki tako z majhnimi, a usodnimi koraki počasi prevzemajo slovensko komunalo. • V našem podjetju se zavedamo svoje odgovornosti tudi na področju oblikovanja cen. Vendar ne moremo pristajati na trditve, da so naše cene generator inflacije. Velja prav obratno. Na eni strani se večletno zamujanje pri urejanju cenovnih neskladij sicer res odraža v visokih indeksi zahtevanih podražitev, na drugi strani pa so dela pri obnovi komunalne infrastrukture generator gospodarske rasti in ne inflacije, kot nepoznavalsko trdijo nekateri predstavniki vlade in Narodne banke. Za rešitev problematike urejanja komunalne infrastrukture ni treba veliko. Že to, da bi vlada navezala dialog s predstavniki komunalnih podjetij in prisluhnila stroki na tem področju,

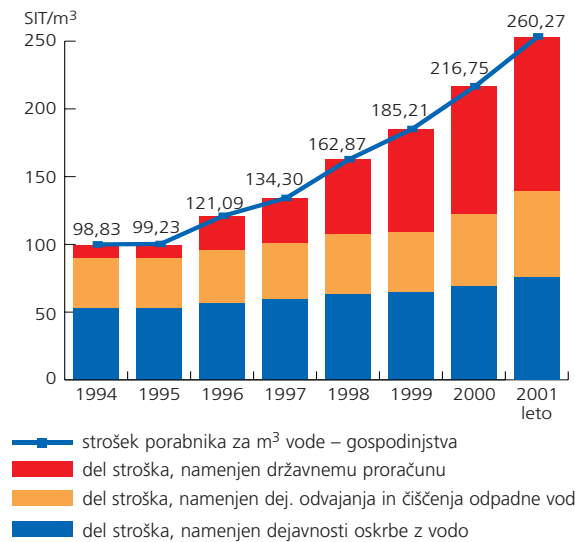
bi pripomoglo k rešitvi stanja, ki ta čas ne koristi niti občankam in občanom niti ne vladi. • Anton Kranjc, glavni direktor

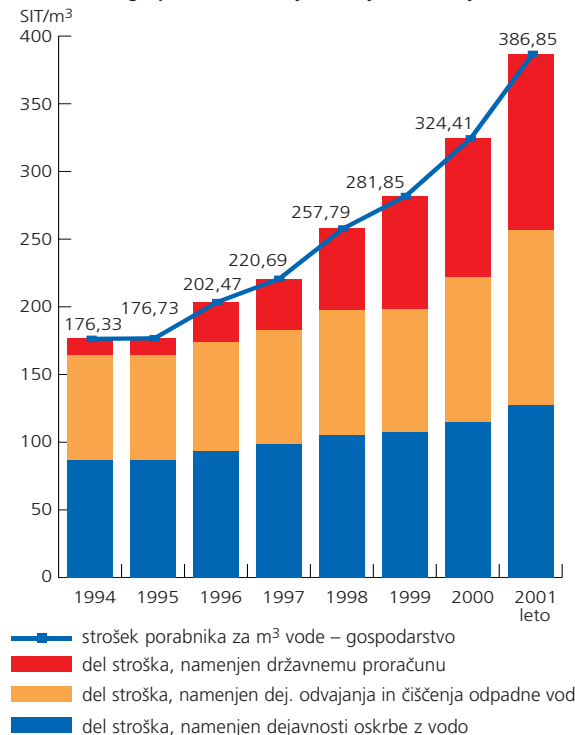
slika 1: Primerjava rasti doseženih povprečnih cen vodarine in kanalščine z rastjo inflacije za obdobje 1994-2001

slika 2: Primerjava rasti skupnega stroška obremenitve za dobavljeni m³ vode v gospodinjstvih in v negospodarstvu z rastjo inflacije za obdobje 1994-2001

slika 3: Primerjava rasti skupnega stroška obremenitve za dobavljeni m³ vode v gospodarstvu z rastjo inflacije za obdobje 1994-2001

Cene komunalnih storitev so zanimive za vsakogar, zato so pogosta tema medijskih objav, različnih javnih razprav pa tudi zasebnih pogovorov. Vendarle pa smo bili v JP Vodovod-Kanalizacija spomladi letos, ko so najvišji državni finančniki ognjevitno razglasili, da so prav te cene eden najpomembnejših krivcev za inflacijo, zelo presenečeni.

Na podlagi verodostojnih poslovnih dokumentov o cenah komunalnih dejavnosti, ki jih opravljamo v JP VO-KA, lahko namreč zatrdimo, da je rast povprečnih cen za prodani kubični meter storitve dobave pitne vode ter storitve odvajanja in čiščenja odpadne vode v Ljubljani in okoliških naseljih v zadnjih sedmih letih kar precej zaostajala za rastjo inflacije (glej sliko 1). Poglejmo le kumulativne (skupne) rasti teh kazalcev od leta 1994 do leta 2001:

- inflacija: 83 %,
- povprečna cena pitne vode: 39,6 %,
- povprečna cena odvajanja in čiščenja odpadne vode: 65,5 %.

Izjava o cenah komunalnih storitev kot žarišču inflacije v luči teh podatkov torej nikakor ne zdrži.

ZA PORABNIKE JE BISTVEN SKUPNI STROŠEK OBREMNITVE

Seveda pa je za posameznega porabnika vode bolj kot cena dobave vode in odvajanja odpadne vode pomemben skupni strošek obremenitve za porabljeni kubični meter vode. Struktura obračunskih postavk zanj ni pomembna, bistven je končni znesek.

Po veljavnih predpisih moramo kupcu (zakoni, odloki, uredbe) za naši dejavnosti pri porabljenem kubičnem metru vode, poleg vodarine in kanalščine (Velja le za priključene na javno kanalizacijsko omrežje!), zaračunati še davek na dodano vrednost, republiški vodni prispevek in takso za obremenjevanje vode. Denar iz navedenih obračunskih postavk ne pokriva stroškov dejavnosti oskrbe z vodo ter odvajanja in čiščenja odpadne vode, ampak v celoti pripada državnemu proračunu.

Pri tem velja poudariti, da se prodajni ceni dobavljene in odvedene vode razlikujeta glede na tip porabnika: a. porabniki v gospodinjstvih in negospodarstvu ter b. porabniki v gospodarstvu.

VISOKE "DRŽAVNE" POSTAVKE V SKUPNEM ZNESKU

V minulih letih se ceni vode in kanalščine nista spreminjali hkrati, poleg tega pa tudi povišanja cen niso bila enakomerna za oba cenovna razreda porabnikov. Na sliki 2 je prikazan pregled gibanja in sestave skupnega stroška obremenitve za porabljeni kubični meter vode za oba cenovna razreda v obdobju od 1994 do 2001. Pregled obsega tako dejansko veljavne cene vode in kanalščine kot tudi veljavne osnove za obračun davkov oziroma drugih prispevkov in taks na zadnji dan posameznega leta, pri čemer so te "državne" postavke skupnega stroška za oba cenovna razreda enake v višini stopenj ali v absolutnem znesku.

V nasprotju s cenama vode in kanalščine (glej sliko 1) pa sta se skupna stroška obremenitve porabnikov v gospodinjstvih in v gospodarstvu v enakem obdobju resnično večala hitreje kot inflacija (glej sliko 2). Od leta 1994 do leta 2001 se je skupni strošek porabljenega kubičnega metra vode za cenovni razred gospodinjstev povečal za več kot 163 odstotkov (torej skoraj dvakrat toliko kot inflacija), za gospodarstvo pa se je ta strošek povečal za več kot 119 odstotkov.

NEENOTNA RAST "DRŽAVNIH" POSTAVK

Pa pogledjmo še posamezne obračunske postavke skupnega stroška za kubični meter dobavljene vode. Rasti teh postavk so se tako v posameznih letih kot tudi v celotnem obravnavanem obdobju precej razlikovale. Brez dvoma so se najbolj povečale dajatve državi.

Največji vpliv na doseženo rast skupnega stroška sta imela uvedba takse za obremenjevanje vode (uvedena januarja 1996) in nadaljnje vsakoletno realno naraščanje te takse, kar je jasno razvidno s slik 3 in 4.

Vzemimo pod drobnogled še dogajanja v tem letu. Od začetka leta do meseca maja se je skupni strošek gospodinjstev za kubični meter dobavljene vode povečal za 18 odstotkov, torej bolj kot inflacija. Tudi letošnja rast je predvsem posledica povečanja obračunskih postavk za tako imenovane davščine (vsota teh se je povečala za 31 odstotkov). Cena kanalščine se ni spremenila, cena vode pa se je povečala za nekaj več kot 12 odstotkov, kar je razvidno iz tabelaričnega pregleda skupnega stroška obremenitve za gospodinjstva:

Obračunske postavke skupnega stroška za gospodinjstva	Znesek v SIT / m ³ 31/12/01	Struktura skup. stroška 31/12/01	Znesek v SIT / m ³ 1/5/2002	Struktura skup. stroška 1/5/02	Rast postavk v %
1. cena vode *	75,53	29,0	85,01	27,7	12,5
2. cena kanalščine	63,83	24,5	63,83	20,8	0,0
3. republiški vodni prispevek	8,20	3,2	12,00	3,9	46,3
4. taksa za obremenjevanje vode	93,43	35,9	122,29	39,8	30,9
5. DDV	19,28	7,4	24,07	7,8	24,8
6. Skupaj strošek	260,27	100,0	307,20	100,0	18,0

* v ceni je vključena tudi priključna moč

Ta pregled povsem jasno kaže na povzročitelje nadpovprečne rasti stroška, povezanega s komunalnimi storitvami. Kot v minulih letih je tudi letos največji del podražitve povzročila država, ki pa se v svojih izjavah spretno skriva za komunalnimi izvajalci.

Od povečanja stroška za 46,93 tolarja namreč pripada državi kar 37,45 tolarja (to je skoraj 80 odstotkov povečanja), nam pa le 9,48 tolarja. Tako se je vnovič zmanjšal delež skupnega stroška, namenjen pokrivanju dejanskih stroškov komunalnih dejavnosti.

Maja 2002 je delež cen vode in kanalščine v skupnem strošku znašal samo še nekaj več kot 48 odstotkov, medtem ko je decembra 2001 pripadalo komunalnim storitvam še več kot 53 odstotkov skupnega stroška (decembra 1994 pa kar 91 odstotkov).

V LJUBLJANI NISMO NAJDRŽAJI!

Še posebej zanimiv pa je pregled cen vode (za maj 2002) in kanalščine v šestih največjih slovenskih mestih (pri čemer ceni za Ljubljano in Celje vključujeta tudi pripadajoči del priključne moči). Tako za gospodinjstva kot za gospodarske subjekte se cene namreč precej razlikujejo. Ceni vodarine in kanalščine sta najvišji v Kopru, najnižja je vodarina v Kranju (sledi ji Ljubljana), kanalščina pa v Mariboru. Pri tem pa moramo opozoriti na splošen problem vprašljivosti vsebinske primerjave cen komunalnih storitev na sploh, kar je v prvi vrsti posledica velikih razlik med dejanskimi stroški zagotavljanja oskrbe porabnikov ter med tarifnimi sistemi za obračun storitev.

KAM GRE DENAR OD PRODANE VODE IN KANALŠČINE?

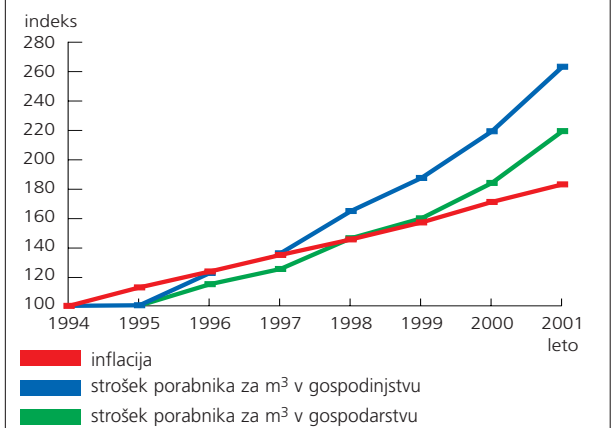
Prihodki, ki jih dobimo s prodajo storitev, so namenjeni pokritju stroškov obratovanja komunalnih sistemov, vzdrževanja teh sistemov in ohranitvi obstoječih zmogljivosti oskrbnih sistemov. Poglavitne skupine stroškov rednega obratovanja in vzdrževanja so stroški porabljenega materiala in porabljene energije (v naših dejavnostih ima med temi največji vpliv poraba električne energije), stroški raznih storitev (med njimi stroški stalnih analiz pitne in odpadne vode, varovanja in zavarovanja objektov, sprotnega vzdrževanja delovne opreme ter večjih vzdrževalnih del na objektih in opremljenosti) in stroški dela zaposlenih v podjetju.

V stroških našega podjetja pa zavzema daleč največji delež obračunana amortizacija zaradi zelo dragih omrežij in objektov, potrebnih za izvajanje stalne oskrbe (slika 6). Sredstva amortizacije so namenjena ohranitvi zmogljivosti (obnovam), posodabljanju in zamenjavam omrežij, objektov in delovne opreme.

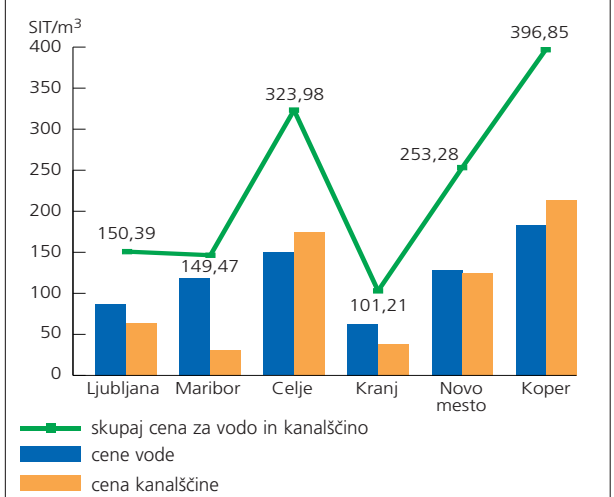
V zadnjih štirih letih je znašala kumulativna rast stroškov in odhodkov podjetja nekaj več kot 26 odstotkov in je bila precej manjša od rasti inflacije (skoraj 36 odstotkov). Prihodki od prodanih storitev dobave pitne vode, odvajanja odpadne vode in drugih storitev so se v tem obdobju povečali za 23 odstotkov. Doseženi prihodki so sicer v celoti pokrivali vsakoletne sprotne stroške obratovanja in vzdrževanja sistemov ter samo del stroškov amortizacije.

Kar sedem let zapored so bili dejanski stroški podjetja večji od zagotovljenih prihodkov, to pa je vzrok naših izgub iz poslovanja. Vsakoletni znesek izgube predstavlja hkrati enak znesek premoženja, ki ni bil vrnjen komunalnim oskrbnim sistemom z namenom ohranitve njihovih obratovalnih zmogljivosti.

slika 4: Skupna rast stroška za storitev oskrbe z vodo za gospodinjstva in negospodarstvo ter gospodarstvo v primerjavi z rastjo inflacije v obdobju 1994-2001 (1994 = indeks 100)

slika 5: Pregled prodajnih cen vode in kanalščine za gospodinjstva v mesecu maju 2002

slika 6: Gibanje skupnih stroškov in prihodkov dejavnosti JP VO-KA v obdobju 1997-2001

